

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027721	IES Plurilingüe de Ames	Ames	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Educación plástica, visual e audiovisual	1º ESO	2	70

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	14
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	15
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	17
6. Medidas de atención á diversidade	17
7.1. Concreción dos elementos transversais	18
7.2. Actividades complementarias	20
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	21
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	23
9. Outros apartados	23

1. Introducción

O IES de Ames atópase no concello do mesmo nome, na provincia de A Coruña, na comarca natural de Amaía limitado cos municipios de Santiago de Compostela, Teo, Brión, A Baña e Val do Dubra. Ten unha extensión de 94 km² sobre a que se distribúen as súas 116 entidades de poboación e 11 parroquias. Os dous núcleos de poboación principais son Bertamirás e O Milladoiro, que concentran máis do 60% da poboación do concello.

As características urbanas actuais do concello son relativamente recentes e contrastan coa tradicional estrutura económica e demográfica dun concello rural como o foi Ames ata os anos 1990. A partir de entón, o concello vese afectado por un proceso de metropolización con orixe en Santiago de Compostela: a proximidade a esta cidade xunto co menor prezo do solo, fixo que Ames absorbesse parte do crecemento da capital, que se dirixiu principalmente aos núcleos de Bertamirás e O Milladoiro. A expansión do fenómeno urbano fai que as características deste se mesturen coas dun medio rural de baixas densidades e usos agro-gandeiros do solo.

A poboación:

A situación de Ames na área urbana de Santiago de Compostela explica en grande medida o enorme crecemento de poboación desde a década dos 90, que pasa de apenas 10.000 hab. en 1991 a máis do triplo no 2015. Nos últimos anos, a taxa de crecemento diminúe pero segue a manter números positivos, que o sitúan como un dos municipios galegos máis dinámicos en termos demográficos. Polo que atinxe ao ámbito educativo, a presión do crecemento do alumnado obriga a un coñecemento profundo sobre o estado do sistema educativo coa finalidade de identificar as debilidades e necesidades, e planificar solución. E tamén fai que o noso edificio, previsto para 500 persoas se atope masificado con máis de 700.

Con respecto ao nivel académico dos pais e nais de Educación Primaria, predominan as ensinanzas universitarias que no caso das mulleres case acadan o 50% e no caso dos homes o 40%. Existe, polo tanto, un maior nivel académico por parte das nais, froito do incremento das mulleres na educación superior nas últimas décadas. En canto á Formación Profesional, a porcentaxe representada polos pais é sensiblemente maior á das nais cun 22,1% fronte un 16,52%.

No referido á Educación Secundaria, existe semellanza na porcentaxe representada se suman a primeira etapa e a segunda de Educación Secundaria, pero vemos como no caso das nais é máis habitual acadar o nivel máis alto, aínda que non se continúen cos estudos. Só un 12,19% no caso dos homes e un 9,13% no caso das mulleres remataron os seus estudos na Educación Primaria. Así pois, o nivel educativo dos pais e nais é relativamente alto, debido, en parte á chegada nos últimos anos de poboación nova vinculada a traballos cualificados na capital de Galicia.

A oferta educativa municipal de Ames contempla dúas escolas infantís (O Bosque e a Madalena); dúas escolas unitarias (A Igrexa e Covas); unha escola de educación infantil (EEI Milladoiro); tres centros educativos de infantil e primaria (CEIP Barouta, CEIP Agro do Muíño e CEIP A Maía); un centro educativo de primaria (CEP Ventín) e dous institutos de ensino secundario (IESP de Ames e o IES de Milladoiro.)

O IESP de Ames ten adscritos os seguintes centros: CEIP Barouta, CEIP Agro do Muíño e o CEIP a Maía.

Este curso recuperaremos o uso das aulas de Plástica e tamén as mesas do departamento, máis amplas e cómodas para o alumnado.

Do mesmo xeito que o ano pasado, o despacho ligado ao que era o aula de Plástica da primeira planta, por ser o mais amplo fará simultaneamente de almacén e de Departamento, temos acceso a él polo corredor e a fechadura que o comunica co aula está sempre pechada, pola seguridade do material.

No referente ao departamento, está formado por tres docentes definitivos no centro. Como unha deles se atopa agora mesmo en situación de comisión de servizos, agardamos a chegada dunha persoa para esta praza que, á hora de redactar esta programación aínda non foi nomeada.

Pregamos, cando o risco de contaxio permita unha redistribución mais normal do alumnado se nos devolvan as dúas aulas que tiñamos adxudicadas ata este curso para poder impartir todas as materias do departamento como se merecen.

Lembremos que as nosas materias son agora máis que nunca imprescindibles: non houbo ningunha xeración anterior á dos nosos alumnos e alumnas de hoxe que teñan consumido tantas imaxes e en tantas superficies diferentes (móviles, tv, consola, ordeador...). Por elo esta área ten que facer ao noso alumnado apto de asimilar e xerar contidos no entorno visual e plástico no que viven cunha actitude eficaz, reflexiva e crítica. E dotandoos de capacidades creativas e procedimentales diversas para ser capaces de expresarse gráfica, plástica e audiovisualmente.

A didáctica deste área partirá da apreciación do máis achegado ao máis afastado. Trátase ante todo de que o alumno/-a asimile o contorno visual e plástico no que vive, pero tamén de recoñecer as diferentes manifestacións artísticas, recoñecer referentes e saber empregarlos.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender a importancia que tiveron no desenvolvemento do ser humano algúns exemplos seleccionados das distintas manifestacións culturais e artísticas, amosando interese polo patrimonio como parte da propia cultura, para entender como se converten no testemuño dos valores e das convicións de cada persoa e da sociedade no seu conxunto, e para recoñecer a necesidade da súa protección e da súa conservación.	1	3			3	1-2		1
OBX2 - Explicar as producións plásticas, visuais e audiovisuais propias, comparándoas coas dos seus iguais e con algunhas das que conforman o patrimonio cultural e artístico, xustificando as opinións e tendo en conta o progreso desde a intención ata a realización, para valorar o intercambio, as experiencias compartidas e o diálogo intercultural, así como para superar estereotipos.	1				1-3	1-3		1-3
OBX3 - Analizar diferentes propostas plásticas, visuais e audiovisuais, amosando respecto e desenvolvendo a capacidade de observación e interiorización da experiencia e da satisfacción estética, para enriquecer a cultura artística individual e alimentar o imaxinario propio.	1-2			1	4	1-3		2
OBX4 - Explorar as técnicas, as linguaxes e as intencións de diferentes producións culturais e artísticas, analizando, de forma aberta e respectuosa tanto o proceso como o produto final, a súa recepción e o seu contexto, para descubrir as posibilidades que ofrecen como fonte xeradora de ideas e respostas.	2	3		1-2	3	3		2
OBX5 - Realizar producións artísticas individuais ou colectivas con creatividade e imaxinación, seleccionando e aplicando ferramentas, técnicas e soportes en función da intencionalidade, para expresar a visión do mundo, as emocións e os sentimentos propios, así como para mellorar a capacidade de comunicación e desenvolver a reflexión crítica e a autoconfianza.	2			5	1-3-4	3	1-2	3-4
OBX6 - Apropriarse das referencias culturais e artísticas da contorna, identificando as súas singularidades, para enriquecer as creacións propias e desenvolver a identidade persoal, cultural e social.	2			1	3	1		3

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX7 - Aplicar as técnicas, os recursos e as convencións principais das linguaxes artísticas, incorporando de forma creativa as posibilidades que ofrecen as tecnoloxías, para as integrar e enriquecer o deseño e a realización dun proxecto artístico.	2-3		3	1-5		1-3		4
OBX8 - Compartir producións e manifestacións artísticas, adaptando o proxecto á intención e ás características do público destinatario, para valorar distintas oportunidades de desenvolvemento persoal.	1		2-3	3	3-5		3	4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	As distintas manifestacións artísticas. Valoración da perspectiva de xénero e o patrimonio. Os xéneros artísticos.	Manifestacións culturais e artísticas clave ao longo da historia, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: análise dos seus aspectos formais e do seu contexto histórico, incorporando ademais a perspectiva de xénero. Xéneros artísticos e evolución ao longo da historia da arte.	7	6	X		
2	A linguaxe visual e os seus elementos básicos e de configuración.	Punto, liña e plano. Forma, cor e textura. Conceptos e posibilidades expresivas dos elementos visuais. Recursos para expresar sentimentos e sensacións a través da linguaxe visual.	7	6	X		
3	Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións, secas e húmidas.	Uso e características das técnicas planas, secas e húmidas e a súa utilidade na expresividade artística.	10	7	X		
4	O volume como experiencia expresiva.	Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en tres dimensións.	12	7	X	X	
5	Trazados xeométricos básicos e as súas aplicacións.	Introdución aos trazados xeométricos básicos: ángulos, triángulos, polígonos regulares e irregulares, teorema Thales, proporcionalidade, construción dun polígono nun número calquera de partes iguais, elementos notables...	20	11	X	X	X
6	Os sistemas de representación. Vistas diédricas.	Introducción ós sistemas de representación: sistema diédrico. Nocións básicas da súa metodoloxía.	8	6	X	X	X
7	A linguaxe visual e as súas funcións e tipoloxías.	Función informativa, comunicativa, expresiva e estética. A imaxe fixa,	6	9		X	X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
7	A linguaxe visual e as súas funcións e tipoloxías.	secuenciada e en movemento. Formatos analóxicos e dixitais das imaxes.	6	9		X	X
8	O cómic	Imaxen fixa: a linguaxe do cómic. Orixe, evolución e exemplos significativos.	15	9			X
9	A fotografía	Imaxe secuencial: posibilidades expresivas da fotografía. Orixe, inicios evolución e características.	15	9			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	As distintas manifestacións artísticas. Valoración da perspectiva de xénero e o patrimonio. Os xéneros artísticos.	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Describir propostas plásticas, visuais e audiovisuais de diversos tipos e épocas, analízalas con curiosidade e respecto desde unha perspectiva de xénero.	Interpretar o contexto sociopolítico e histórico baixo o que unha obra de arte está creada, para entender a perspectiva de xénero que condiciona a obras e artistas ao longo da historia da arte.	PE	30
CA1.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións plásticas, visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade, con interese e respecto, desde unha perspectiva de xénero.	Entender, dun xeito básico, como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	70
CA1.2 - Valorar a importancia da conservación do patrimonio cultural e artístico universal e galego a través do coñecemento e a análise guiada de obras de arte.	Entender minimamente a orixe, a repercusión e a importancia do noso propio patrimonio para poder entender o patrimonio cultural e artístico universal.		
CA1.4 - Entender a súa pertenza a un contexto cultural concreto, a través da análise dos aspectos formais e dos factores sociais que determinan diversas producións culturais e artísticas actuais.	Discriminar e entender minimamente os distintos contextos culturais e históricos e como estes inflúen nas obras de arte correspondentes, tendo en conta os factores sociais e formais que os condicionan.		
CA1.5 - Analizar, de forma guiada, diversas producións artísticas, incluídas as propias e as dos seus iguais, desenvolvendo con interese unha mirada estética cara ao mundo e respectando a diversidade das expresións culturais.	Valorar as distintas producións artísticas, tamén as creadas na aula, sendo minimamente críticos, curiosos e respectuosos coas múltiples solucións creativas dos distintos contextos culturais.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Os xéneros artísticos máis destacados.

Contidos

- Manifestacións culturais e artísticas máis importantes, incluídas as contemporáneas e as pertencentes ao patrimonio local: os seus aspectos formais e a súa relación co contexto histórico.

UD	Título da UD	Duración
2	A linguaxe visual e os seus elementos básicos e de configuración.	6

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións culturais e artísticas.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.	TI	100
CA2.2 - Expresar ideas e sentimentos en diferentes producións plásticas e visuais a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes.	Experimentar minimamente, para despois elixir os recursos técnicos máis axeitados, co gallo de achegarse aos fins expresivos buscados.		
CA2.3 - Realizar diferentes tipos de producións artísticas individuais ou colectivas, integrando racionalidade, empatía e sensibilidade, e seleccionando as técnicas e os soportes adecuados ao propósito.	Crear producións artísticas, dun xeito individual ou colectivo, coas técnicas máis idóneas para mostrar a integración de racionalidade, empatía e sensibilidade.		
CA2.4 - Desenvolver producións e manifestacións artísticas cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Acadar solucións creativas lóxicas a unha premisa, dun xeito individual ou colectivo.		
CA2.5 - Utilizar con creatividade referencias culturais e artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio, como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- A linguaxe visual como forma de comunicación.
- Elementos básicos da linguaxe visual: o punto, a liña e o plano. Calidades expresivas e comunicativas.
- Elementos de configuración visual: forma, cor e textura. Conceptos e posibilidades expresivas.

UD	Título da UD	Duración
3	Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións, secas e húmidas.	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficos e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.	TI	100
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		
CA3.3 - Experimentar con distintas técnicas bidimensionais e tridimensionais na xeración de mensaxes propias, amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Amosar un mínimo de iniciativa ao experimentar coas distintas técnicas e linguaxes expresivas para xerar mensaxes propias.		
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa, de xeito individual ou colectivo.		
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito mínimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en dúas dimensións. Técnicas secas e húmidas. O seu uso na arte e as súas características expresivas.

UD	Título da UD	Duración
4	O volume como experiencia expresiva.	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficos e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.	TI	100

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		
CA3.3 - Experimentar con distintas técnicas bidimensionais e tridimensionais na xeración de mensaxes propias, amosando iniciativa no emprego de linguaxes, materiais, soportes e ferramentas.	Amosar un mínimo de iniciativa ao experimentar coas distintas técnicas e linguaxes expresivas para xerar mensaxes propias.		
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa, de xeito individual ou colectivo.		
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito minimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Técnicas básicas de expresión gráfico-plástica en tres dimensións. O seu uso na arte e as súas características expresivas.

UD	Título da UD	Duración
5	Trazados xeométricos básicos e as súas aplicacións.	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa, de xeito individual ou colectivo.	PE	50
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficos e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.	TI	50
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito minimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
6	Os sistemas de representación. Vistas diédricas.	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Desenvolver producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa, de xeito individual ou colectivo.	PE	50
CA3.1 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes gráficos e visuais, así como os seus procesos e os resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos, procurando e analizando a información con interese e eficacia.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.	TI	50
CA3.2 - Expresar conceptos, ideas e sentimentos en diferentes producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, a través da experimentación con diversas ferramentas, técnicas e soportes, desenvolvendo a capacidade de comunicación e a reflexión crítica.	Saber elixir as técnicas necesarias, dun xeito básico, despois de experimentar con elas, para ser quen de comunicar os sentimentos e ideas requiridos, desenvolvendo certa reflexión crítica.		
CA3.5 - Expor os procesos de elaboración e o resultado final de producións gráfico-plásticas, tanto artísticas como técnicas, realizadas de forma individual ou colectiva, recoñecendo os erros, procurando as solucións e as estratexias máis adecuadas para as mellorar.	Explicar, dun xeito minimamente lóxico e organizado, os procesos e o resultado das producións gráfico-plásticas, reflexionando sobre os erros e procurando outras solucións máis axeitadas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Introducción á xeometría plana. Trazados xeométricos básicos. Introducción aos sistemas de representación: vistas diédricas.

UD	Título da UD	Duración
7	A linguaxe visual e as súas funcións e tipoloxías.	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade.	Entender como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus distintos procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA4.3 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións visuais e audiovisuais.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.		
CA4.4 - Utilizar con creatividade referencias culturais y artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio, como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		
CA4.5 - Desenvolver producións e manifestacións visuais cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa, de xeito individual ou colectivo.		
CA4.6 - Recoñecer os usos e as funcións das producións e das manifestacións artísticas, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Manter unha actitude minimamente aberta e mostrar interese recoñecendo as principais funcións das diferentes manifestacións artísticas e a súa importancia na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe e a comunicación visual. Finalidades: informativa, comunicativa, expresiva e estética. Contextos e funcións. - Imaxe fixa, secuencial e en movemento. Características, orixe e evolución. O cómic, a fotografía e os formatos dixitais.

UD	Título da UD	Duración
8	O cómic	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade.	Entender como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus distintos procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA4.3 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións visuais e audiovisuais.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.		
CA4.4 - Utilizar con creatividade referencias culturais y artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		
CA4.5 - Desenvolver producións e manifestacións visuais cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Acadar solucións creativas lóxicas a unha premisa, dun xeito individual ou colectivo.		
CA4.6 - Recoñecer os usos e as funcións das producións e das manifestacións artísticas, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Manter unha actitude minimamente aberta e mostrar interese recoñecendo as principais funcións das diferentes manifestacións artísticas e a súa importancia na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- A linguaxe e a comunicación visual. Finalidades: informativa, comunicativa, expresiva e estética. Contextos e funcións.
- Imaxe fixa, secuencial e en movemento. Características, orixe e evolución. O cómic, a fotografía e os formatos dixitais.

UD	Título da UD	Duración
9	A fotografía	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recoñecer os factores históricos e sociais que rodean as producións visuais e audiovisuais máis relevantes, así como a súa función e a súa finalidade.	Entender como o feito artístico ven condicionado por factores históricos e sociais e, do mesmo xeito, comprender tamén a perspectiva de xénero baixo o que está creado.	TI	100

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Recoñecer os trazos particulares de diversas técnicas e linguaxes visuais e audiovisuais, así como os seus distintos procesos e resultados en función dos contextos sociais, históricos, xeográficos e tecnolóxicos.	Saber recoñecer minimamente as particularidades das distintas técnicas e linguaxes artísticas, en función dos distintos contextos, buscando a información e analizándoa con eficacia.		
CA4.3 - Analizar de xeito guiado as especificidades das linguaxes de diferentes producións visuais e audiovisuais.	Valorar as principais linguaxes das producións creativas.		
CA4.4 - Utilizar con creatividade referencias culturais y artísticas da contorna na elaboración de producións propias.	Apoiarse, en maior ou menor medida, en referencias do propio patrimonio como base para acadar novas solucións creativas axeitadas.		
CA4.5 - Desenvolver producións e manifestacións visuais cunha intención previa, de forma individual ou colectiva.	Ser quen de desenvolver producións gráfico-plásticas sinxelas, respondendo a unha premisa de xeito individual ou colectivo.		
CA4.6 - Recoñecer os usos e as funcións das producións e das manifestacións artísticas, cunha actitude aberta e con interese por coñecer a súa importancia na sociedade.	Manter unha actitude minimamente aberta e mostrar interese recoñecendo as principais funcións das diferentes manifestacións artísticas e a súa importancia na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe e a comunicación visual. Finalidades: informativa, comunicativa, expresiva e estética. Contextos e funcións. - Imaxe fixa, secuencial e en movemento. Características, orixe e evolución. O cómic, a fotografía e os formatos dixitais.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Ao longo de todo o curso combinaremos en todos os cursos e materias do departamento ase seguintes estratexias:

- a)- Metodoloxía activa: O alumnado accede aos coñecementos da materia de Debuxo artístico e cor mediante a experiencia persoal.
- b)- Metodoloxía participativa: O alumnado participa das decisións relativas ao establecemento dos tempos e prazos para a realización das actividades propostas, así como no proceso de avaliación mediante a autoavaliación e coavaliación.
- c)- Metodoloxía investigativa: O alumnado participa activamente da observación e da experimentación reflexiva como base de acceso á consecución de coñecementos e destrezas na materia de Debuxo artístico e cor, facendo uso de criterios analíticos para extraer conclusións sobre o aprendido.
- d)- Metodoloxía interdisciplinar: Procuramos relacionar contidos de diferentes disciplinas con contidos vinculantes, subordinando a planificación das mesmas á estrutura e secuencia da aprendizaxe, e ao tratamento dos mesmos temas con diversos enfoques colaborando en proxectos puntuales.

Dentro das estratexias de aprendizaxe, é a nosa intención, facer uso dos recursos mais convintes, que faciliten a mellora de coñecementos dos alumnos e das alumnas, a súa integración na aula e nos procesos de ensinanza e aprendizaxe.

Un dos recursos que empregaremos repetidamente ao longo do curso é o do test inicial de coñecementos previos. Tanto ao comezo da materia e coma antes de iniciar cada unidade temática, para conectar os novos coñecementos coas ideas previas do alumnado.

Outra pauta que teremos presente é a motivación e a captación do interese e a atención do alumnado, vinculando a materia cos seus intereses; establecendo relación entre ésta e as súas experiencias cotiás próximas e empregando

recursos expositivos e ilustrativos que faciliten un achegamento a obras reais a través da proxección de imaxes baixadas da rede, videos, consulta de libros, etc.

Valorarase en positivo o traballo colaborativo, recordando a necesidade de prestar atención á diversidade, tanto para o alumnado que alcance os obxectivos propostos máis rapidamente, como para aqueles que vaian mais a modo, propondo actividades de reforzo para uns e outros.

O modelo metodolóxico, activo e participativo que empregaremos favorece que o profesorado sexa guía da acción didáctica e non un mero transmisor de contidos. Pola contra favorécese no docente a investigación, unha experiencia máis sensible, creativa e dinamizadora, que fomente unha aprendizaxe significativa.

Nesta liña, algunhas das estratexias que aplicaríamos na aula son:

- Explicar conceptos de forma clara e coherente, empregando imaxes a cotío.
- Facer demostracións da utilización e aplicación dos materiais.
- Potenciar coloquios e debates con carácter reflexivo.
- Propoñer actividades que fomenten unha actitude positiva de cara á asignatura.
- Empregar o entorno como elemento motivador da actividade artística.
- Prestar atención individualizada, tendo en conta a diversidade.
- Propiciar na aula un ambiente favorecedor da actividade artística e do debate.
- Conseguir recursos, medios e materiais axeitados, fomentando a responsabilidade no seu uso.
- Fomentar a cooperación, o ambiente relaxado e a orde.
- Informar ao alumnado sobre as distintas vías profesionais de aplicación da materia.
- Evaluar de forma continua e constructiva todo o proceso de ensinanza e aprendizaxe, potenciando a autoavalación e coavaliación.
- Fomentar a cooperación e a colaboración entre o alumnado, eliminando a competitividade desmedida.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Mobiliario axeitado para un taller de arte escolar: vertedoiro con billa, mesas cómodas, andeis para gardar traballos e materiais, espazos para expoñer obras e comentar, vertedoiro con auga, espazo ou moble de secado, etc.
Ordenador con conexión a internet e proxector con pantalla.
Aula de informática do centro.
Plataforma de ensino virtual, preferentemente, a aula virtual do centro.
Materiais pictóricos fuxíbeis: carbón, lapis conté, sanguina, pintura acrílica ou témpera das cores primarias, branca e negra.
Materiais para estampar.
Materiais para modelado.
Libros de arte, tanto de temas técnicos, como catálogos de artistas, movementos artísticos, etc.
Páxinas web de museos, salas de exposicións, blogs de arte, etc.

O docente será quen leve a cabo as explicacións co material que considere oportuno e poderá propoñer os traballos que considere axeitados para practicar e avaliar os contidos e obxectivos desta programación.

O alumnado non poderá compartir o seu material na aula baixo ningunha circunstancia. Cada alumno/a terá que traer o seu propio material, que consistirá en:

1º Avaliación

Caixa de lápices de cores

Caixa de rotuladores

Lápiz grafito HB (nº 2)
 Goma de borrar
 Tesoiras escolares
 Pegamento en barra
 Afila
 Folios

2ºAvaliación
 Caixa de lápices de cores
 Caixa de rotuladores
 Lápiz grafito HB (nº 2)
 Goma de borrar
 Tesoiras escolares
 Pegamento en barra
 Afila
 Folios

3ºAvaliación
 Escadro, cartabón, regra sin bisel, escalón nin esquinas. redondeadas
 Compás de precisión
 Portaminas 0,5, mina HB (nº 2) ou lápiz grafito HB (nº 2)
 Folios

Na medida do posible anunciarase ó alumnado con anticipación que material concreto precisará na seguinte sesión para evitar peso innecesario na súa mochila e asegurar que contén na aula co que precisen para o seguimento da materia.

Non traer o material incapacita o alumno/a para seguir as clases con aproveitamento e suporá a redacción do conseguinte parte de incidencia por parte do profesor/a.

Contamos en 1º ESO co grande problema de que o uso das dúas aulas materia do noso departamento foinos retirado por mor das restricións da COVID e non se nos retornaron. Isto fai que en 1º ESO (como en 3º ESO) debemos impartir as clases nas aulas de referencia de cada grupo, o que dificulta enormemente o traballo con técnicas húmidas.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Pequena batería de exercicios e actividades(debuxo libre, copia do natural, trazado de paparelas e perpendiculares a man alzada, papiroflexia...) que axuden a avaliar as destrezas e habilidades de partida de cada alumno/a. Estas actividades desenvolveranse durante as dúas primeiras sesións do curso.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	7	7	10	12	20	8	6	15	15	100
Proba escrita	30	0	0	0	50	50	0	0	0	16
Táboa de indicadores	70	100	100	100	50	50	100	100	100	84

Criterios de cualificación:

Dado que a materia de EPVA posúe un amplo temario, entendemos que o criterio de avaliación continua non é xusto para avaliála. Por un exemplo sinxelo: pode que un alumno suspenda o tema de cor, pero saber o de liña non substitúe o coñecemento non adquirido; do mesmo xeito pode aprobar o tema de tanxencias, pero se suspendeu o do sistema diédrico, seguirá con carencias no temario.

Por elo entendemos que o idóneo é ir avaliando tema a tema mediante exercicios, e se semella convinte, levar a cabo un exame trimestral. En todos os casos damos oportunidade de recuperar as cualificacións fallidas nun prazo curto de poucas semanas. E valoramos positiva e cuantitativamente o traballo na aula sobre a nota final de cada trimestre.

Entendemos que, para 1º ESO EPVA, estes deben ser os coñecementos que cada alumno debe acadar para aprobar:

- Identificar os elementos configuradores da imaxe.
- Experimentar coas variacións formais do punto, o plano e a liña.
- Expresar emocións utilizando distintos elementos configurativos e recursos gráficos: liña, puntos, cores, texturas, claroscuros, etc.
- Identificar e aplicar os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo en composicións básicas.
- Experimentar coas cores primarias e secundarias.
- Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.
- Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas: témpera, lapis de grafito e de cor; colaxe.
- Recoñecer os graos de iconicidade en imaxes presentes no ámbito comunicativo.
- Distinguir e crear tipos de imaxes segundo a súa relación significante-significado: símbolos e iconas.
- Analizar e realizar cómics aplicando os recursos de adecuadamente.
- Diferenciar e analizar os elementos que interveñen nun acto de comunicación.
- Recoñecer as funcións da comunicación.
- Comprender e empregar os conceptos espaciais do punto, a liña e o plano.
- Construír distintos tipos de rectas, utilizando a escuadra e o cartabón, despois de repasar previamente estes conceptos.
- Coñecer con fluidez os conceptos de circunferencia, círculo e arco.
- Utilizar o compás, realizando exercicios variados para familiarizarse con esta ferramenta.
- Comprender o concepto de ángulo e bisectriz e a clasificación de ángulos agudos, rectos e obtusos.
- Estudar a suma e a resta de ángulos, e comprender a forma de medilos.
- Estudar o concepto de bisectriz e o seu proceso de construción.
- Diferenciar claramente entre recta e segmento tomando medidas de segmentos coa regra ou utilizando o compás.
- Trazar a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón.
- Estudar as aplicacións do teorema de Thales.
- Coñecer lugares xeométricos e definilos.
- Comprender a clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos.
- Construír triángulos coñecendo tres dos seus datos (lados ou ángulos).
- Analizar as propiedades de puntos e rectas característicos dun triángulo.
- Coñecer as propiedades xeométricas e matemáticas dos triángulos rectángulos, e aplicarlas con propiedade á construción destes.
- Coñecer os tipos de cuadriláteros.
- Executar as construcións máis habituais de paralelogramos.
- Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.
- Estudar a construción dos polígonos regulares inscritos na circunferencia.

No que se refire estrictamente ós criterios de cualificación, estes son os que consideramos para 1º ESO EPVA para poder aprobar a materia:

- Entregar todos os traballos obrigatorios propostos no aula. A falta de puntualidade nas entregas repercute en 0,5 puntos menos nese exercicio por cada clase da materia ata a data de entrega.
 - Ao rematar o trimestre, a cualificación será 30% EXAME (se se fai) + 70% TRABALLOS REALIZADOS NA CLASE. No caso de non facer exames a nota será a media dos TRABALLOS REALIZADOS NA CLASE.
- Todos os traballos realizados en clase teñen unha ponderación clara na que cada enunciado ten especificado o seu valor en nota e a descrición obxetiva dos criterios de cualificación.
- A nota final de Xuño será a media das notas dos tres trimestres do curso.
 - Se se sospeita que un alumno copiou nun exame, a proba pode ser invalidada e o alumno terá que facer a recuperación.

- Se atopamos demasiada disonancia entre o traballo feito no aula e o traballo feito na casa, podemos pedir ao alumno que repita algún exercicio dos sospeitosos diante nosa. Se o feito ante nós e o entregado desde a casa segue tendo unha diferenza de nivel ou estilo salientable, poderase invalidar o traballo provinte da casa e puntuar a ese alumno só cos traballos e probas que fai diante nosa.

Criterios de recuperación:

Para recuperar os exercicios suspensos, o alumnado poderá repetilos ou completalos en casa. O docente establecerá unha data de entrega razoable para estes traballos. A nota do exercicio substitúe á anterior.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumno/a coa materia de EPVA de 1º ESO pendente deberá entregar unha serie de traballos prácticos preparados polo xefe de departamento e relacionados cos contidos mínimos. Ditos traballos deberán ter un mínimo de calidade especificada nos criterios cuantitativos que aparecen na redacción do exercicio. A data tope de entrega remata o Venres 12 de Maio do 2023.

De non entregárense os traballos nesa dta límite, en Xuño procederase a realizar unha proba extraordinaria, amén dos traballos a realizar na casa que se pidan.

Se se dese o caso de que un alumno de 3º ESO aprobase con 7 ou mais de 7 de media o curso, inmediatamente daríamos por acadados os obxectivos de 1º da ESO pendente e contaría como recuperado.

6. Medidas de atención á diversidade

No caso concreto do alumnado de EPV, especialmente en 1º, atópase cunha serie de dificultades para aprendizaxe da asignatura.

Para comezar, hai que ter en conta que a bagaxe dos coñecementos adquiridos que ten pode estar pouco sistematizado, o que conleva:

- Concepción estereotipada do debuxo académico.
- Falla de costume na observación atenta do entorno.
- Máis preocupación polos detalles de impacto visual que pola totalidade dos conxuntos compositivos.
- Frustración e desesperación pola falta de resultados inmediatos.
- Sensación de empregar moito tempo e traballo para avanzar aparentemente pouco.
- Sorpresa e desconcerto ante a diversidade de posibles opcións (solucións gráficas, materiais, dimensións) no debuxo.
- Prexuízos estéticos limitadores e de pouca calidade.
- Habilidades non desenvoltas no manexo de novos materiais.
- Falla de hábito en entender os *¿intentos fallidos¿* como descubrimento e aportación doutras posibilidades resolutivas.
- Sorpresas desfavorables a consecuencia da falla de costume no coidado, limpeza e conservación dos materiais.
- Temor inhibitor das capacidades creativas ante o descoñecido, tanto no que se refire a materiais, temas, técnicas ou circunstancias (por exemplo: medo ao branco do papel, ou a debuxar por primeira vez algo).
- Falla de costume para empregar o vocabulario e a sintaxe gráfica.

No caso concreto de alumnos de Debuxo Técnico I e II, e seguindo as teorías das intelixencias múltiples de Gardner, algúns alumnos demostran menor capacidade innata para a visión espacial e eso vai facer que teñan máis problemas para a comprensión e resolución de problemas de diédrico e en maior medida de axonometría ou cónica.

Un dos recursos metodolóxicos que podemos empregar para axudarlles ante estas trabas consiste en anticipar informativamente aos alumnos destas dificultades, pasando polo reforzo positivo, insistindo sobre os acertos conseguidos, ata a planificación e programación das actividades en grado de dificultade progresiva.

Un dos obxectivos primordiais do noso labor docente é conseguir unha educación realmente comprensiva, capaz de ofrecer-las mesmas oportunidades de formación e as mesmas experiencias educativas a tódolos alumnos e alumnas. Para procura-la consecución deste obxectivo teremos como referencia á propia sociedade, na que a pluralidade e diversidade son elementos constitutivos. Tentaremos conxugar equilibradamente a atención á diversidade coa educación comprensiva, adoptando medidas e formas organizativas que faciliten a individualización do proceso de ensino/aprendizaxe para poder atender á diversidade do alumnado, entendendo esta como relativa ás diferenzas individuais derivadas da interacción entre as características persoais de cada alumno/-a -capacidades, intereses, motivacións, e as circunstancias do medio externo -sociofamiliar, escolar.

A atención e resposta á diversidade concebirase como un continuo de actuacións que irán desde as máis ordinarias ata as máis específicas. Neste último extremo incluíranse ás actuacións cos alumnos/-as que teñen necesidades educativas especiais e que presentan importantes dificultades para acceder ó currículo.

As medidas de atención a diversidade iranse implantando en base ás necesidades do alumnado e á disponibilidad de recursos humanos e materiais do instituto.

Medidas ordinarias:

- Adaptación do currículo prescrito polas administracións educativas ás características do centro, tendo en conta as características do grupo.

- Planificación e desenvolvemento de estratexias didácticas que favorezan no alumnado o acceso ó currículo: formas de agrupamento dos alumnos/-as na clase ligadas a unha organización flexible do espazo e do tempo, presentación de contidos e actividades con distintos graos de dificultade, emprego de sistemas variados de avaliación, utilización de materiais diversos que respondan a distintos niveis de aprendizaxe, etc. Estas medidas, denominadas de reforzo educativo, levaranse a cabo sempre que as necesite un alumno/-a ou un grupo de alumnos/-as.

Medidas extraordinarias

- Adaptación curricular individualizada. Esta medida establecerase, unha vez aplicadas as medidas educativas ordinarias, cando se considere que é conveniente para un alumno/-a que presenta necesidades educativas especiais. Implica unha modificación significativa dos elementos prescriptivos do currículo -obxectivos, contidos, criterios de avaliación-; polo que é necesaria a autorización da inspección educativa.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión de lectura.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual.	X						X	X
ET.4 - Competencia dixital.	X	X			X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable.	X		X	X				
ET.11 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.12 - Prevención e resolución pacífica de conflitos.	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - Comprensión de lectura.	X
ET.2 - Expresión oral e escrita.	X
ET.3 - Comunicación audiovisual.	X
ET.4 - Competencia dixital.	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial.	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico.	X
ET.7 - Educación emocional e en valores.	X
ET.8 - Igualdade de xénero.	X
ET.9 - Creatividade.	X
ET.10 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable.	
ET.11 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais.	X
ET.12 - Prevención e resolución pacífica de conflitos.	X

Observacións:

En canto á comprensión lectora, oral e escrita, este ano os docentes realizaremos un breve dictado semanal con cada grupo, que verse sobre algún aspecto artístico. O dictado devolverase corrixido ó alumnado e non contará para a avaliación da materia. Únicamente terá valor informativo e como axuda para que se fagan conscientes de aqueles aspectos da escrita que deben mellorar.

Durante o tempo de traballo persoal do alumnado na aula, logo das explicacións pertinentes do docente, este lerá en voz alta algunha obra literaria.

1. Educación moral e cívica.

- Participación en tarefas comúns, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Responsabilidade do traballo e gusto polo traballo ben feito.
- Valores e contra valores na actualidade e ó longo da historia. Sociedades democráticas, normas de funcionamento.
- A diversidade cultural.

2. Educación para a paz.

- Análise crítico dos conflitos sociais.
- Respeto á diversidade persoal, económica, étnica, cultural e social.
- Achegamento á arte como patrimonio universal que fomenta a convivencia pacífica dos pobos.

3. Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos e orientacións sexuais.

- Fomentar a igualdade e non a discriminación por razón de sexo, raza, etc.
- Desenvolver a capacidade de autoestima ante a satisfacción persoal dun traballo ben feito.

4. Educación para a saúde. Educación sexual.

- Utilizar unha linguaxe non sexista.
- Seguir e coñecer os protocolos sanitarios que desde a administración se nos facilita sobre a presente pandemia..
- Solidariedade e axuda internacional para a resolución dos problemas sanitarios básicos.
- Utilizar unha linguaxe non sexista nin discriminatoria para o colectivo lgtbi.

5. Educación ambiental.

- Recoñecemento da natureza como fonte de inspiración para o ser humano.
- A reciclaxe e a utilización do lixo como material artístico.
- A Land Art.

6. Educación do consumidor.

- Coñecer o plan de marketing dun produto, servizo do mercado.
- Adecuar o consumo de bens e servizos as necesidades.
- Coñecer o plan de marketing dun produto, servizo do mercado.
- Entender as estratexias de mercado e invitar ao consumo responsable.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visitas a espazos expositivos, virtuais ou presenciais da contorna.	Visitas guiadas a exposicións en museos, galerías, salas de exposicións, etc., con eventos temporais ou permanentes			
Charlas informativas relacionadas con distintos intereses para o noso alumnado.	Charlas impartidas por todo tipo de profesionais relacionados coa materia.			
Participación en distintos premios e concursos vinculados á nosa área.	Concursos dentro e fóra do centro que lles axudan a aprender a presentar un proxecto e os animan a polos en práctica eles mesmos no futuro.			

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Realización de proxectos do Departamento e interdisciplinares.	Participar nas propostas dos equipos de Normalización, Biblioteca, Actividades Extraescolares ou outros. O noso alumnado pode participar en propostas creativas como a revista do instituto, murais, a árbore de Nadal, o acto de graduación de fin de curso, Entroido, iniciativas como a arquitectura pedagóxica ou calquer proposta que poda enriquecer ó noso alumnado, xa parta do noso departamento ou doutros.			

Observacións:

Tratarase de planificar as actividades complementarias do departamento antes do inicio do curso, na medida do posible. Non sempre pode ser xa que hai eventos que son ofertados ao longo deste, hai cambios nas programacións das institucións artísticas da comunidade ou non sempre as coñecemos ao inicio do curso académico.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
(P) Consulto a programación ao longo do curso e, en caso necesario, realizo e anoto as modificacións.
(A) Unha vez rematada a unidade ou o proxecto didáctico, avalío a idoneidade dos recursos e das actividades empregadas no proceso de aprendizaxe: Non / De xeito individual / En grupo (con membros do departamento, o equipo de avaliación...) / Co alumnado.
Metodoloxía empregada
(M) Os exercicios que proponho son do seguinte tipo: pechados, dirixidos... / abertos, procedimentais, proxectuais, diversos, etc. / facilitan o traballo cooperativo. / impulsan a comunicación: buscar información, interpretar, tomar decisións, crear, razoar, explicar aos demais, etc.
(M) Na metodoloxía que aplico: emprego todo tipo de recursos e materiais para a aprendizaxe: material manipulativo, audiovisual, impreso, etc. / proponho actividades para facilitar a aprendizaxe autónoma / baséome nas explicacións teóricas e no libro/apuntes.
(M) Ao comezo de cada unidade o alumnado coñece os obxectivos e competencias que queremos desenvolver, as actividades que realizarán, como se lles avaliará...
(A) Na avaliación teño en conta diferentes competencias.

Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
(P) Ao confeccionar a programación teño en conta as oportunidades que me ofrece o contexto e adáptome a este.
(M) Amoso, ao principio de cada unidade didáctica, traballos variados de cursos anteriores, que se adaptan á tarefa solicitada para que sirvan de exemplo ao alumnado do que se pode facer.
(AD) Que fago para coñecer a composición da clase? Pasar unha proba ao comezo do curso escolar / ler os informes anteriores / ver os resultados da avaliación / facilítama o titor/a, o Xefe/a de Estudos, o Orientador/a / facilítanma nas reunións de grupo (reunións de avaliación, de titores, de nivel...)
(AD) Propoño tarefas de diferente nivel en cada unidade e exame.
(A) Utilizo diferentes tipos de probas: exames escritos / exames orais / traballo individual / traballo en equipo.
Medidas de atención á diversidade
(A) Antes de comezar unha unidade, explico ao alumnado "que", "con que frecuencia" e "en base a que" avaliarei.
(AD) A miña programación ten en conta a diversidade.
(AD) Dou ao alumnado a explicación que precisa: No grupo grande / No grupo pequeno / De xeito individual.
(AD) Teño en conta o alumnado que se afasta da media dos resultados (tanto por arriba como por abaixo).
(A) Que teño en conta para medir os resultados? A nota final / o avance, tendo en conta a situación de partida.
(A) Entre avaliacións, programo un ou varios plans de recuperación dependendo dos resultados obtidos polo alumnado.
Clima de traballo na aula
(P) Dou a coñecer ao alumnado os elementos básicos da programación.
(M) Motivo o meu alumnado partindo dos seus coñecementos previos, relacionando os contidos con situacións reais, informándolles da utilidade das actividades e creando expectativas.
(M) O alumnado traballa do seguinte xeito: Individualmente / por parellas / en grupos reducidos / en grupos grandes.
(M) Como paso as horas lectivas: intentando conseguir silencio / impartindo teoría e explicacións / respondendo a preguntas, fomentando a participación, desenvolvendo prácticas, etc. / Observando / Corrixindo ao alumnado de xeito individual.
(AD) Teño en conta a diversidade á hora de organizar a clase, de crear os grupos, etc.

Descrición:

Para levar a cabo unha adecuada avaliación da práctica docente, é necesario ter en conta:

- Establecer indicadores de logro que servirán para comprobar o funcionamento da programación e valorar a actuación propia como docente.
- Diseñar un procedemento adecuado para recoller os datos correspondentes que permitan valorar a situación.
- Analizar os resultados obtidos.
- Propoñer e incorporar as medidas de mellora que sexan necesarias.

Os indicadores de logro organízanse en torno a catro apartados:

- (P) Programación.
- (M) Metodoloxía.
- (AD) Atención á diversidade.
- (A) Avaliación.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O principal mecanismo vai ser a revisión regular de cada profesor do departamento dos contidos, obxetivos e estándares en relación aos resultados académicos, o rendemento e a motivación do seu alumnado dentro do aula. Ademais, faremos reunións de departamento regulares para introducir os cambios que sexan pertinentes nesta programación ao longo de todo o curso e comentar calquera aspecto da práctica docente que poidan ser relevantes.

9. Outros apartados